
**Актуализация
на
Предварителна оценка за прилагане на**

Финансови инструменти по ПМДР 2014-2020 г.

Съдържание

Списък на съкращенията.....	3
1. Въведение.....	4
2. Стратегически контекст	6
2.1 Пазарен контекст.....	6
2.2 Обхват на ПМДР 2014 – 2020 г.	7
2.3 Регулаторна рамка и стратегически документи	12
3. Структура за прилагане на ФИ по ПМДР.....	12
3.1. Вариант 1 Прилагане на ФИ чрез избор на финансови посредници.....	13
3.2 Вариант 2: Пряко прилагане на ФИ от ФМФИБ ЕАД	16
3.3 Други аспекти на прилагането на ФИ	18
4. Финансови продукти	20
5. Важни изисквания и условия за успешното прилагане на ФИ	25
6. Източници на съинвестиране и съфинансиране.....	25
7. Лостов ефект на заемния продукт	27
8. Показатели	28
9. Комбинация с безвъзмездна финансова помощ.....	29

Списък на съкращенията

Съкращение	Термин
БНБ	Българска народна банка
БФП	Безвъзмездна финансова помощ
БЕБП	Брутен еквивалент на безвъзмездната помощ
ЕИБ	Европейска инвестиционна банка
ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
ЕСИФ	Европейски структурни и инвестиционни фондове
ЕИФ	Европейски инвестиционен фонд
ЕФМДР	Европейски фонд по морско дело и рибарство
ИАРА	Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури
ИС	Инвестиционна стратегия
МФИ	Международни финансови институции
НГФ	Национален гаранционен фонд
ОП	Оперативна програма
ОПРСР 2007-2013	Оперативна програма за развитие на сектор рибарство 2007-2013
ПМДР 2014-2020	Програма за морско дело и рибарство 2014-2020; Програмата
УО	Управляващ орган
ФИ	Финансов(и) инструмент(и)
ФМФИБ	"Фонд мениджър на финансовите инструменти в България" ЕАД
ФнФ	Фонд на фондовете
ФП	Финансов посредник

1. Въведение

Значимостта на прилагането на подкрепа чрез финансови инструменти (ФИ) се увеличава съществено през програмния период 2014-2020 г. Използването на ФИ се счита за ефективен начин за разпределяне на публичен ресурс, включително и средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ).

Регулаторният контекст за прилагането на ФИ в рамките на ЕФМДР е особено подкрепящ в тази насока. Регламентът за ЕФМДР предвижда (единственият регламент на ЕСИФ), че подкрепата за големите преработватели може да бъде осъществявана само чрез ФИ. Освен това тези инструменти имат потенциал да се прилагат по отношение на мерките на ЕФМДР във всички основни икономически подсектори (риболов, аквакултури, преработка и диверсификация)

Прилагането на ФИ през текущия програмен период е значително разширено при националните оперативни програми на Република България, в съответствие със сключеното Споразумение за партньорство между България и ЕС, в което е предвидена разширена роля на ФИ, включително по ПМДР 2014 – 2020.

Решението на България да разшири прилагането на подкрепа, чрез финансови инструменти отчита добавената стойност и ползите, свързани с финансови инструменти, включително:

- Преодоляване на несъвършенствата на пазара, тъй като съществуват целеви групи крайни получатели, за които финансирането от банковия сектор е ограничено, но предвид целите на съответната оперативна програма е необходимо посредством финансовите продукти, предоставяни чрез ФИ, да бъдат включени в инвестиционния процес посредством облекчени условия, вкл. по отношение на цена, срок и/или изискванията за обезпечение;
- Привличане на допълнителни ресурси и увеличение на въздействието на програмите на ЕСИФ;
- Ползи от подобрена ефективност и ефикасност в следствие на револвиращия характер на средствата, които остават на разположение на програмите за бъдещо използване;
- По-добро качество на проектите, тъй като инвестицията трябва да бъде възстановена;
- Достъп до по-широк спектър от финансови инструменти за прилагане на политики и привличане на ресурси и експертиза на финансовите посредници и други партньори от частния сектор за структурирането на икономически жизнеспособни проекти;
- Отдалечаване от културата на "зависимост от субсидии и безвъзмездна финансова помощ";
- Привличане на подкрепа от страна на частния сектор (и финансиране) за реализация на обществени цели и постигането на социално-икономически ползи, дефинирани от съответните програми.

Досегашният опит на страната се изразява във функционирането на финансови инструменти за предоставяне на подкрепа със средства от ЕС, действали през предходния програмен период в рамките на инициативата JEREMIE, инициативата JESSICA и гаранционната схема, изпълнявана от Националния гаранционен фонд. България е една от малкото държави с опит по прилагането на гаранционни схеми в сектор „Рибарство“ през периода 2007-2013. След подписване на финансово споразумение между НГФ и ИАРА през 2010 г. се учредява гаранционна схема в подкрепа на бенефициенти по ОПРСР като за срока на включване в

гарантирания портфейл бяха издадени гаранции в размер на 20 млн. лв. по кредити в размер на 30 млн. лв. При прилагане на гаранционната схема от НГФ през програмния период 2007-2013 е допусната свръхкапитализация, която се дължи основно на надценяване на потенциала по схемата, забавянето на старта на програмата и липсата на гъвкавост при прилагане на инструмента.

С оглед разширеното прилагане на подкрепа, чрез финансови инструменти в периода 2014-2020 г., българското правителство взе решение да прилага ФИ чрез Фонд на фондовете, като "Фонд мениджър на финансовите инструменти в България" ЕАД (ФМФИБ)¹ е дружеството, което е отговорно за прилагането и изпълнението на ФИ от името на УО на ОП, в съответствие с изискванията на чл. 38 (4) б. „б“, iii) от Регламент (ЕС) № 1303/2013². Предвидените ФИ, посочени в Предварителната оценка и нейната актуализация ще бъдат структурирани на национално ниво и ще бъдат управлявани от ФМФИБ в съответствие с условията на Финансовото споразумение.

Дефиницията за ФИ във Финансовия регламент² (Член 2, параграф 29), изброява три основни форми на инвестиране чрез финансови инструменти:

- 1) Инвестиции в собствен капитал (или квази-собствен капитал);
- 2) заеми и
- 3) гаранции.

В извършената Предварителна оценка³ на финансови инструменти по ПМДР 2014-2020 г. бяха идентифицирани неоптимални инвестиционни ситуации, даващи основание за прилагане на ФИ, целящи повишаване нивото на предлаганите кредити и насърчаване на конкурентоспособността в сектора.

Анализът, извършен в рамките на предварителната оценка, показва, че с оглед спецификите на сектор „Рибарство“, нуждите от подкрепа при достъпа до външно финансиране, възможностите на финансовите институции и реализираните до момента финансови инструменти както в България, така и в други страни членки, най-подходящи за прилагане финансови продукти биха били

1. гаранции за покритие на кредитния риск на финансови и кредитни институции.
2. заем с поделяне на риска с 2 възможности:
 - **кредит** за съфинансиране на бенефициент на проект, финансиран с БФП от ПМДР;
 - самостоятелен кредит, отпускан по мерките на програмата, вкл. микрокредити за хора често без достъп до финансови услуги, обикновено предоставяни за кратък период и без или с малко обезпечение.

Настоящата Актуализация на предварителната оценка за прилагане на ФИ по ПМДР 2014-2020 г. е разработена с цел принос за адресиране на неоптималните инвестиционни ситуации

¹ Разпореждане № 3 на Министерския съвет от 15.07.2015 г. (изменено с Разпореждане № 5 на Министерския съвет от 23.09.2015 г.) за учредяване на еднолично акционерно дружество с държавно участие в капитала „Фонд мениджър на финансовите инструменти в България“ ЕАД (ФМФИБ)

² Регламент (ЕС) 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. и РЕГЛАМЕНТ (ЕС, Евратом) 2018/1046 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 18 юли 2018 година за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, за изменение на регламенти (ЕС) № 1296/2013, (ЕС) № 1301/2013, (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) № 1304/2013, (ЕС) № 1309/2013, (ЕС) № 1316/2013, (ЕС) № 223/2014 и (ЕС) № 283/2014 и на Решение № 541/2014/ЕС и за отмяна на Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012.

³ Според Предварителната оценка на финансови инструменти по ПМДР 2014-2020 г.

и пазарни дефекти и се стреми да акцентира върху някои от специфичните предизвикателства при използването на ФИ в сектор „Рибарство“, предимно свързани с достъпа до финансиране и относително ограничената склонност на търговските банки да поемат риск при инвестиции в сектора.

2. Стратегически контекст

2.1 Пазарен контекст

Сектор „Рибарство“ се различава от другите сектори в икономиката по вида на активите и източниците за тяхното финансиране. Възможностите за външно финансиране са ограничени от вида на активите, с които предприятията оперират. Добрите практики изискват финансирането да бъде обосновано на база очакваните приходи от дейността, но доходите в сектора са свързани с редица рискове, както свързани с климата и времето, така и с пазарните условия и нестабилните производствени равнища. В тази връзка използването на ФИ в сектор „Рибарство“ могат да повишат ефекта от реализацията на дейностите по отделните мерки от ПМДР, при условие, че са насочени към запълване на **идентифициран пазарен пропуск**, т. е. области, в които банките не желаят да предоставят кредити и/или където частният сектор не иска да инвестира.

Програмата за морско дело и рибарство адресира четирите основни типа целеви групи в сектора, а именно: риболов, аквакултури, преработка на риба и рибни продукти и МИРГ. Тя отчита нуждата от повишаване на жизнеспособността и устойчивостта на малките предприятия, чиито дял в сектора е силно преобладаващ и действащата програма е съществен стимул за тяхното ефективно функциониране. Секторът е изправен пред редица предизвикателства, свързани с климатичните промени, промени на европейската политика, наличие на незаконни практики и сива икономика. Търсенето на допълнително финансиране е мотивирано от недостига на оборотен капитал, прилагането на иновации и стартирането на нови производства.

С Предварителната оценка са проучени предлагането и търсенето на финансиране в сектор „Рибарство“, като са идентифицирани случаите на пазарна неефективност, довели до наблюдаваните неоптимални инвестиционни ситуации и пазарни дефекти, както следва:

Таблица 1: Неоптимална инвестиционна ситуация

Неоптимални инвестиционни ситуации и пазарни дефекти

- Съществува затруднен достъп до финансиране в сектор „Рибарство“, съпътсван от утежняване на условията за финансиране, увеличаване на усилията и разходите за получаването му;
- Запазва се тенденцията предприятията да не търсят финансиране поради очакван отказ - т.нар. „ефект на обезсърчаване“;
- Намалява готовността на банките да предлагат финансиране под каквато и да била форма;
- Отчита се усещане за липса на подкрепа от страна на финансовите институции и местната власт;

Източник: Предварителна оценка на финансови инструменти по ПМДР, изготвена от „Европул Кънсалтинг“ ООД

Сред останалите проблеми пред финансирането в сектор „Рибарство“ са:

- силно преобладаващ дял на микро и малки предприятия в сектора с колебливи и променливи финансови резултати;
- недостатъчни обезпечения и лош кредитен рейтинг на крайните получатели;
- култура на зависимост от държавна помощ – 50% от предприятията в сектора са били обект на такава в предходния програмен период;
- липса на предходен опит в прилагането на ФИ, освен гаранционната схема по НГФ;
- липсата на развити финансови инструменти, подходящи за спецификата на сектора и др.

Подписаното в рамките на предходния програмен период споразумение между УО (ИАРА – към момента на подписване) и НГФ има известен положителен ефект върху достъпа до финансиране в сектора, но въздействието му все още е слабо осезаемо.

Посоченият в предварителната оценка недостиг на финансиране по ПМДР и влошената бизнес среда идентифицират необходимостта от прилагане на ФИ самостоятелно и в допълнение на предоставена безвъзмездна помощ по ПМДР с оглед задоволяване на потенциалното търсене на финансиране.

В тази посока е и политиката на ЕСИФ, където се подчертава необходимостта от по-широко използване на ФИ през програмния период 2014-2020 г., т.е. общата цел е да се осигури повече финансиране по ЕСИФ чрез финансови инструменти в бъдеще. Европейската комисия в партньорство с ЕИБ предостави единна платформа за консултации относно ФИ на ЕСИФ за програмния период 2014-2020 г. като един от възможните инструменти за подкрепа на тази цел. Тази консултативна платформа се нарича fi-compass (www.fi-compass.eu).

2.2 Обхват на ПМДР 2014 – 2020 г.

ЕФМДР е дефинирал 6 основни приоритета за развитие на сектор Рибарство и всички те са застъпени в Програмата, като е акцентирано върху иновациите, устойчивостта, екологията и конкурентоспособността на рибарството и аквакултурите (приоритетни области 1 и 2). Общият бюджет на Програмата възлиза на 203,9 млн. лева. , разпределени в следните мерки:

Таблица 2: Мерки по ПМДР и дял от общото финансиране по програмата

Мярка №	Мярка (номер на член от регламента) *	Дял от общото финансиране
ПО1		

1.1	30 - Диверсификация и нови форми на доход	0.22%
1.2	32 - Здраве и безопасност	0.04%
1.3	34 - Окончателно преустановяване на риболовните дейности	0.24%
1.4	38 - Ограничаване на въздействието на риболова върху морската среда и приспособяване на риболова към опазването на видовете	0.13%
1.5	39 - Иновации, свързани с опазването на морските биологични ресурси	0.47%
1.6	40.1.а - Опазване и възстановяване на морското биологично разнообразие - събиране на отпадъци в морето от рибарите	1.07%
1.6	40.1.б-г - Опазване и възстановяване на морското биологично разнообразие - подоброто управление	
1.7	42 - Добавена стойност, качество на продуктите и използване на нежелания улов	0.51%
1.8	43.1+3 - Рибарски пристанища, кейове за разтоварване, рибни борси и покрити лодкостоянки	13.54%
1.8	43.2 - Рибарски пристанища, кейове за разтоварване, рибни борси и покрити лодкостоянки	
ПО2		

2.1	47 - Иновации	0.29%
2.2	48.1.а - г и е-з Продуктивни инвестиции в аквакултурите	18.70%
2.2	48.1.д, и и й Продуктивни инвестиции в аквакултурите - Продуктивни инвестиции в аквакултурите — ефективност на ресурсите, намаляване на използването на вода и химикали, рециркулационни системи, които свеждат до минимум потреблението на вода	
2.2	48.1.к Продуктивни инвестиции в аквакултурите — повишаване на енергийната ефективност, енергия от възобновяеми източници;	
2.3	52 - Насърчаване на нови производители на аквакултури, развиващи устойчиви аквакултури	10.23%
2.4	53 - Преминаване към схеми по управление на околната среда и одитиране и към биологични аквакултури	0.15%
2.5	54 - Аквакултури, осигуряващи екологични услуги	2.54%
ПОЗ		
3.1	76 - Контрол и изпълнение (Чл.76(2)(а) - (г) и (е) to (л))	7.13%
3.1	76 - Контрол и изпълнение (Чл.76(2) (д))	
3.2	77 - Събиране на данни	3.40%

ПО4		
4.1	62 - Подготвително подпомагане	0.26%
4.2	63 - Изпълнение на стратегиите за водено от общностите местно развитие подбор на местни инициативни рибарски групи (МИРГ)	17.56%
ПО5		
5.1	66 - Планове за производство и предлагане на пазара	0.09%
5.2	67 - Помощ за съхранение	
5.3	68 - Мерки за предлагане на пазара	0.87%
5.4	69 - Преработване на продуктите от риболов и аквакултури	13.71%
ПО6		
6.1	80.1а - Интегрирано морско наблюдение	1.49%
6.2	80.1б - Насърчаване на опазването на морската среда и устойчиво използване на морските и крайбрежните ресурси	
6.3	80.1в -Повишаване на знанията за състоянието на морската среда	1.49%
ТА	78 - Техническа помощ	5.27%
Общо (стойност в лв.)		203 903 172,28

Институционалната рамка за прилагане на подкрепата от ЕС за развитие на морското дело и рибарството (в рамките на ЕФМДР) насърчава използването на Финансови инструменти в допълнение към подкрепа чрез безвъзмездни средства, по-специално чрез разширяване на възможностите за изпълнение на финансовите инструменти, инвестициите, които могат да бъдат подкрепени чрез Финансови инструменти и потенциалните крайни получатели. Използването на финансови инструменти за всички ЕСИФ се дефинира преди всичко във Финансовия регламент и Регламента за общите разпоредби. Законодателството относно ЕФМДР и други ЕСИФ прави препратки само към спецификите на съответните сектори. Общият регламент се позовава на определението за „финансови инструменти“ в член 2 от Финансовия регламент⁴ като: „Мерките на Съюза за финансова подкрепа, предоставяни на допълнителна основа от бюджета, за да се отговори на една или повече конкретни политически цели на Съюза. Такива инструменти могат да бъдат под формата на собствен капитал или квазикапиталови инвестиции, заеми или гаранции или други инструменти за споделяне на риска и могат, когато е подходящо, да бъдат комбинирани с безвъзмездни средства.

На базата на направената предварителна оценка, ФИ биха могли да се прилагат:

- 1) под формата на гаранционни схеми – самостоятелно или в допълнение към БФП. Гаранцията покрива до 80% от отпуснатите банкови кредити, облекчава изискванията и улеснява обезпеченията, изисквани от крайните получатели;
- 2) под формата на заем с поделяне на риска с две възможности:
 - кредит в допълнение към безвъзмездната помощ, отпускана по проекти по ПМДР. Финансирането със средства от ПМДР е в размер на 50% от отпускания кредит, а останалите 50 % се осигуряват с привличане на допълнително съфинансиране от финансовите посредници и други инвеститори.

и

- като самостоятелен кредит със споделен риск при финансиране със средства от ПМДР в размер на до 70% от сумата на кредита, като останалите минимум 30 % се осигуряват с привличане на допълнително съфинансиране от финансовите посредници и други инвеститори, вкл. „Микрокредитиране със споделен риск“.

Досегашният опит в прилагането на гаранционни схеми бе резултат от сключеното споразумение между УО и НГФ през 2010 г. с цел подкрепа на бенефициенти по ОПРСР 2007 – 2013. Въпреки отчетените предизвикателства (закъснял старт на финансирането, свръхкапитализация), финансовият инструмент бе добре приет и има потенциал за прилагане по настоящата програма.

Отпусканите кредити по т.2 ще подпомогнат реализирането на одобрени проекти по ПМДР, като ще увеличат и интереса към програмата с оглед възможностите за финансиране и същевременно ще са алтернатива и начин за косвено намаляване на интензитета на помощта под формата на БФП. За частта от кредитите, финансирана със средства от ПМДР се прилагат лихвени нива от 0 % към крайните получатели, с което значително се намаляват лихвените разходи. Допълнителен стимул за намаляване на лихвата по съфинансирането, предоставено от финансовите посредници е и споделянето на риска по кредитите. Повисокият процент на средствата от ПМДР във финансовия продукт за самостоятелните заеми

⁴ РЕГЛАМЕНТ (ЕС, Евратом) 2018/1046 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 18 юли 2018 година за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, за изменение на регламенти (ЕС) № 1296/2013, (ЕС) № 1301/2013, (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) № 1304/2013, (ЕС) № 1309/2013, (ЕС) № 1316/2013, (ЕС) № 223/2014 и (ЕС) № 283/2014 и на Решение № 541/2014/ЕС и за отмяна на Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012

цели да направи инструмента по-атрактивен и да осигури по-голяма подкрепа за предприятия, които не ползват безвъзмездно финансиране. Средствата от погасени експозиции могат да се предоставят повторно в рамките на периода на инвестиране.

2.3 Регулаторна рамка и стратегически документи

Мерките ще се прилагат съгласно принципите и процедурите на Регламент (ЕС) № 508/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 година за Европейския фонд за морско дело и рибарство и за отмяна на регламенти (ЕО) № 2328/2003, (ЕО) № 861/2006, (ЕО) № 1198/2006 и (ЕО) № 791/2007 на Съвета и Регламент (ЕС) № 1255/2011 на Европейския парламент и на Съвета, Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г и Регламент (ЕС) № 480/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 3 март 2014 г. Допустимите разходи са съобразени с чл. 94 и чл. 95 от Регламент (ЕС) № 508/2014, както и с чл. 69 от Регламента (ЕС) № 1303/2013 и РЕГЛАМЕНТ (ЕС, Евратом) 2018/1046 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 18 юли 2018 година за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, за изменение на регламенти (ЕС) № 1296/2013, (ЕС) № 1301/2013, (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) № 1304/2013, (ЕС) № 1309/2013, (ЕС) № 1316/2013, (ЕС) № 223/2014 и (ЕС) № 283/2014 и на Решение № 541/2014/ЕС и за отмяна на Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012.

Настоящата Актуализация на предварителната оценка отчита, че механизмът на гаранционната схема по ОПРСР 2007 – 2013 ще продължи да бъде прилаган за проекти от настоящия програмен период. Финансовият ресурс за издаване на гаранции от НГФ е осигурен от средства от освободени гаранции по проекти по мерки от ОПРСР 2007-2013. Гаранционната схема на НГФ ще облекчи достъпа до кредитен ресурс за бенефициенти по ПМДР и ще допълва палитрата от финансови продукти, предоставени от финансовите инструменти по ПМДР 2014-2020.

Подкрепата чрез финансови инструменти по ПМДР 2014-2020, дефинирана с настоящата Актуализация, цели предоставяне на кредитен ресурс за изпълнение на проекти, съответстващи на целите на програмата, които са финансово жизнеспособни и с които се финансират допустими дейности по съответните мерки на ПМДР 2014-2020. Финансовите инструменти са разработени с оглед облекчаване на финансирането за изпълнение на проекти на крайни получатели по ПМДР 2014-2020, както и за осигуряване на финансов източник за финансиране на част от разходите на бенефициенти на безвъзмездна финансова помощ по Програмата.

3. Структура за прилагане на ФИ по ПМДР

Прилагането на Регламент за изпълнение (ЕС) № 771/2014 на Комисията от 14 юли 2014 година за установяване на правила съгласно Регламент (ЕС) № 508/2014 на Европейския парламент и на Съвета за Европейския фонд за морско дело и рибарство по отношение на модела за оперативните програми, структурата на плановете за компенсирането на допълнителните разходи, направени от операторите във връзка с риболова, отглеждането, преработването и предлагането на пазара на определени продукти от риболов и аквакултури от най-отдалечените региони, образеца за предаване на финансови данни, съдържанието на докладите за предварителна оценка и минималните изисквания за плана за оценка, които

трябва да бъдат представени в рамките на Европейския фонд за морско дело и рибарство, изисква раздел 14 от дадена национална оперативна програма да бъде посветен на ФИ, като той трябва да акцентира върху три теми:

- 1) Описание на планираното използване на финансови инструменти;
- 2) Избор на мерките по ЕФМДР, планирани да се осъществят чрез финансовите инструменти;
- 3) Примерни суми, планирани да бъдат използвани чрез финансовите инструменти.

В съответствие с чл. 38 (5) от Регламент (ЕС) № 1303/2013, ФМФИБ може да повери част от изпълнението на ФИ на финансови посредници (ФП). Предварителната оценка идентифицира необходимостта от подкрепа в сектор „Рибарство“ чрез гаранционни схеми и заеми със споделяне на риска, при които част от средствата по заема са предоставени от ПМДР 2014-2020, а друга част са осигурени чрез привличане на частно съфинансиране. В тази връзка в настоящата Актуализация на предварителната оценка за прилагане на ФИ по ПМДР 2014-2020 са представени варианти за прилагане на ФИ с гаранционни и заемни финансови продукти. Предложеният в Актуализацията подход за прилагане на ФИ в сектора е насочен не само към осигуряване на кредитен ресурс и облекчаване на условията за обезпечаването им за бенефициенти по ПМДР, но и към развитие на административния капацитет и към подготовка на финансовия пазар за предоставяне на финансови продукти в сектор „Рибарство“ с подкрепата на средства от ЕС през следващия програмен период 2021-2027 г., в рамките на който се очаква още по-широко използване на ФИ.

3.1. Вариант 1 Прилагане на ФИ чрез избор на финансови посредници

Предвижда се прилагане на ФИ в сектора чрез избор на един или повече финансови посредници с необходимия капацитет за прилагане на съответния финансов продукт. Финансовият посредник ще предоставя заеми и гаранции на допустими крайни получатели, при спазване на изискванията на ПМДР 2014-2020 и приложимите правила на правото на ЕС и националното законодателство.

При разглеждания вариант ФМФИБ е отговорен за избора на финансов посредник и последващия мониторинг на неговата дейност. ФМФИБ може да осъществи избор на финансов посредник чрез открита, прозрачна, пропорционална и недискриминационна процедура, като се избягват конфликти на интереси, в съответствие с чл. 38 (5) от Регламент (ЕС) №1303/2013 и чл.6 и чл.7 от Делегиран регламент (ЕС) №480/2014 или директно да повери управлението на ФИ на международна финансова институция (МФИ) или на друга институция, която покрива изискванията на чл. 38 (4) (b) (iii) от Регламент (ЕС) №1303/2013.

Точните договорености между ФМФИБ и финансовия посредник се регламентират в Оперативно споразумение, в това число правата и отговорностите на страните. Финансовият посредник ще бъде отговорен за прилагането на ФИ, проверката на инвестициите относно тяхната финансова жизнеспособност и съответствието им с целите на ПМДР, правилата за допустимост на съответната мярка по програмата, както и за взимане на крайно решение за това, дали дадена инвестиция да бъде финансирана чрез ФИ.

- Предвиденият вариант за прилагане на ФИ е илюстриран по-долу:

Таблица 3: Илюстрация на структура за прилагане на ФИ чрез избор на ФП

Въз основа на оперативни споразумения Фонд мениджърът прехвърля средства от ПМДР на избраните финансови посредници. Финансовите посредници начисляват пазарен лихвен процент върху своя дял от средствата и тъй като върху частта от средствата по ПМДР няма да се начислява лихва, общият лихвен процент по кредита ще е значително по-нисък от пазарния, което изисква спазване на правилата за държавна помощ на нивото на крайните получатели. Приходите и загубите по всеки кредит се поделят на принципа *pari passu* пропорционално между ФнФ и финансовия посредник, в съответствие с техния принос. Загубите, които се покриват от ПМДР, включват дължимите и изискуеми непогасени суми по главницата и стандартните лихви (с изключение на наказателни лихви и/или таксите за забава на плащане и всички други разходи и разноси).

При гаранционния инструмент Фонд мениджърът осигурява кредитно облекчение в полза на финансовите институции, предоставящи кредити на крайните получатели, покриващо до 80 % от загубите на съответната финансова институция по кредит, отпуснат за финансиране на проекти по ПМДР.

Избор на финансов посредник

Изборът на финансов посредник е базиран на следните параметри:

- Обективни, неутрални и прозрачни критерии, свързани с, *inter alia*: (i) финансови аспекти, вкл. размер на таксата за управление, (ii) управленски и организационен капацитет, (iii) предишен опит в прилагането на ФИ, (iv) желание и възможност за принос към ефекта на лоста, реализиран от финансовия продукт и (v) капацитет на екипа.
- Предложен подход за (i) изпълнението на финансовия продукт и (ii) постигане на резултатите, изложени в настоящата ИС.

Финансовият посредник може да бъде избран и чрез прякото възлагане на управлението на структурата на МФИ, в съответствие с чл.3.4 от Насоки за държавите членки относно подбора на организациите, прилагащи финансови инструменти. Посочената разпоредба указва, че поверяването на задачи по прилагането на финансов инструмент на международна финансова институция може да се извърши пряко, включително и от ФМФИБ, като организация, изпълняваща фонд на фондове, при условие че България е член на международната финансова институция и поверяваните задачи попадат в обхвата на определената в устава мисия на институцията.

Има възможност финансовият посредник да бъде избран чрез пряко възлагане, в случай че е банка или институция, която е публична собственост, учредена като правен субект, извършващ финансови дейности на професионална основа, която отговаря на всички условия по-долу:

- няма пряко частно капиталово участие, с изключение на неконтролни и неблокиращи форми на частно капиталово участие, които се изискват от разпоредби на националното законодателство в съответствие с Договорите и които не оказват решаващо влияние върху съответната банка или институция, и с изключение на формите на частно капиталово участие, които не дават възможност за влияние върху решенията, свързани с ежедневното управление на финансовия инструмент, получаващ подкрепа от европейските структурни и инвестиционни фондове;
- действа в рамките на мандат за обществена политика, даден от съответния орган на държава членка на национално или регионално равнище, който включва — като изключителна дейност или като част от дейността ѝ — извършването на дейности за икономическо развитие, допринасящи за постигане на целите на европейските структурни и инвестиционни фондове;
- извършва като изключителна дейност или като част от дейността си дейности за икономическо развитие, допринасящи за постигане на целите на европейските структурни и инвестиционни фондове, в региони, области на политиката или сектори, в които като цяло не съществува достъп до финансиране от пазарни източници или този достъп е недостатъчен;
- извършва дейност, без да е насочена основно към постигането на максимални печалби, но гарантира дългосрочна финансова стабилност за дейностите си;
- гарантира, че прякото възлагане на договора, не води до пряка или непряка полза за търговски дейности, чрез подходящи мерки в съответствие с приложимото право;
- подлежи на надзор от независим орган в съответствие с приложимото право;

Най-вероятният подход за избор на финансов посредник е ФМФИБ да проведе процедура за избор на финансов посредник за изпълнение на ФИ по ПМДР по правилата на Закона за обществените поръчки.

Когато избира организация, която да прилага ФИ по силата на чл.38 (4) от Регламент (ЕС) № 1303/2013, ФМФИБ следва да се увери, че тази организация отговаря на следните минимални изисквания:

- (а) има право да изпълнява съответните задачи по прилагането на ФИ съгласно правото на Съюза и националното право;
- (б) има подходяща икономическа и финансова жизнеспособност;
- (в) има подходящ капацитет за прилагане на ФИ, включително организационна структура и рамка за управление, осигуряващи необходимата увереност за УО;
- (г) разполага с ефективна и ефикасна система за вътрешен контрол;
- (д) използва счетоводна система, осигуряваща своевременно точна, пълна и надеждна информация;
- (е) се съгласява да бъде одитирана от одитните органи на държавата членка, Комисията и Европейската сметна палата.

Когато избира организация, която да прилага даден ФИ, ФМФИБ следва надлежно да вземе под внимание естеството на ФИ за подкрепа в сектор Рибарство, опита на тази организация в прилагането на подобни ФИ, експертните знания и опита на предвидените членове на екипа, както и оперативния и финансовия капацитет на организацията. Изборът трябва да бъде прозрачен и обективно обоснован и да не поражда конфликт на интереси. Използват се най-малко следните критерии за подбор:

- (а) стабилността и надеждността на методиката за определяне и оценяване на финансовите посредници или крайните получатели, според случая;
- (б) равнището на разходите и таксите за управление за прилагането на ФИ и предвидената за тяхното изчисляване методика;
- (в) редът и условията, прилагани по отношение на подкрепата за крайните получатели, включително ценообразуването;
- (г) способността да се набират средства за инвестиции за крайните получатели в допълнение към средствата от програмата;
- (д) способността да се извършва допълнителна дейност в сравнение със сегашната дейност;
- (е) в случаите, когато организацията прилагаща ФИ отпуска собствени финансови ресурси за ФИ или споделя риска — предвидените мерки за хармонизиране на интересите и за ограничаване на евентуалните конфликти на интереси.

3.2 Вариант 2: Пряко прилагане на ФИ от ФМФИБ ЕАД

Този вариант за изпълнението на Инвестиционната стратегия предвижда прилагането на ФИ по ПМДР да се осъществява пряко от ФМФИБ ЕАД. В този случай – по отношение на

предвидените заемни продукти, ФМФИБ ЕАД ще действа като финансов посредник предоставящ заеми, а не като мениджър на фонд на фондове. При този вариант ФМФИБ ЕАД ще бъде отговорен за прилагането на ФИ, като ще предоставя финансови продукти на допустими по ПМДР 2014 – 2020 г. крайни получатели.

По отношение на гаранциите, Фонд мениджърът сключва споразумения директно с финансовите институции, предоставящи заемите. Гаранциите покриват загуби, понесени от финансовите институции във връзка с неизпълнение от крайни получатели по предоставените кредити, в съответствие с договорения процент на покритие на гаранцията, в размер до 80% от всеки допустим кредит.

При този вариант необходимият лостов ефект ще бъде осигурен чрез мобилизиране на допълнително финансиране от публичния и частния сектор на ниво краен получател.

Предвиденият вариант за прилагане на ФИ е илюстриран по-долу:

Таблица 4: Илюстрация на структура за прилагане на ФИ пряко от ФМФИБ ЕАД

3.3 Други аспекти на прилагането на ФИ

Държавни помощи

Правилата за държавни помощи следва да бъдат съблюдавани и при използването на финансови инструменти. В тази връзка, Европейската комисия е приела Работен документ SWD(2017) 156/2.5.2017 – Насоки относно държавната помощ за финансовите инструменти по европейските структурни и инвестиционни фондове през програмния период 2014—2020 г. Условието за изключване на наличието на държавни помощи са уредени и в Известието на Комисията относно понятието за държавна помощ, посочено в член 107, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз

Съгласно Насоките относно държавната помощ за финансовите инструменти по европейските структурни и инвестиционни фондове през програмния период 2014—2020 г., държавните помощи трябва да се разглеждат на всички възможни нива - ФМФИБ; финансови посредници, частни инвеститори и крайни получатели.

- **Ниво: ФМФИБ**

ФМФИБ е създаден от Министерския съвет на Република България, в изпълнение на националната нормативна рамка (ЗУСЕСИФ), за да опосредства достигането на средствата от ФИ по националните оперативни програми в периода 2014 – 2020 г. до крайните получатели и следва да бъде разглеждан като организация, изпълняваща Фонд на фондовете. ФМФИБ ще прилага ФИ по ПМДР 2014 – 2020 г. чрез финансови посредници при вариант 1 или чрез пряко предоставяне на заеми и гаранции при вариант 2, но без да инвестира собствени средства. Съгласно бележка под черта номер 21 от Насоки относно държавната помощ за финансовите инструменти по европейските структурни и инвестиционни фондове през програмния период 2014 - 2020 г., ако даден управител на фонд извършва само управление, а не съвместно инвестиране, той отговаря само на критериите за „средство“ и следователно не попада в понятието „предприятие“ по член 107, параграф 1 от ДФЕС, включително когато получава възнаграждение за тази дейност (и това възнаграждение не води до свръхкомпенсация).

Съгласно т. 3.3. от Насоките относно държавната помощ за финансовите инструменти по европейските структурни и инвестиционни фондове през програмния период 2014—2020 г., не е налице държавна помощ на това ниво, когато възнаграждението за организациите, изпълняващи финансови инструменти/управителите на фондове, е в съответствие с пазарните цени.

- **Ниво: финансови посредници**

В случай, че структурата на изпълнение на ФИ включва ФП, ФП ще бъдат избрани въз основа на открита, прозрачна, пропорционална и недискриминационна процедура. Изпълнението на това изискване гарантира съответствие с приложимото законодателство в областта на държавните помощи (т.е. възнаграждението на съответния финансов посредник е на пазарна стойност).

В съответствие с разпоредбите на Регламент 1303/2013 и Насоки за държавите членки относно подбора на организациите, прилагащи финансови инструменти (Официален вестник на ЕС № С 276/29.07.2016 г.), за ФП може да бъде определена МФИ или друга институция, която покрива изискванията на чл. 38 (4) (b) (iii) от Регламент (ЕС) №1303/2013.

В този случай възнаграждението отново следва да бъде в съответствие с лимитите, определени в Делегиран регламент (ЕС) № 480/2014⁵.

- **Ниво: кредитни/финансови институции, които съфинансират отпусканите заеми или управляват гаранционен фонд**

В случаите в които финансовият посредник съфинансира отпуснатите заеми, настоящият раздел е приложим и към него.

Кредитни/финансови институции, съфинансиращи заеми предоставени чрез публичен ресурс няма да бъдат получатели на държавна помощ в случай, че съфинансирането се извършва при прилагане на принципа *pari passu* между публичния и частните инвеститори, както следва: публичният и частните инвеститори поемат по всяко време загубите и печалбите пропорционално на своя принос, намесват се едновременно и имат еднакво ниво на субординация по отношение на един и същ клас риск.

Финансовото предимство на публичния принос към инструмента следва изцяло да се прехвърли на крайните получатели под формата на намаление на лихвения процент, като общият лихвен процент, който се начислява върху заемите за допустимите крайни получатели, трябва да бъде намален пропорционално на дела на публичните средства в заема.

- **Ниво: крайни получатели**

Крайните получатели могат да бъдат жизнеспособни микро, малки и средни предприятия, отговарящи на критериите, описани по съответните мерки и в съответствие със заложените в Програмата рестрикции.

Правилата за държавни помощи при прилагане на подкрепа чрез финансови инструменти по ПМДР ще са съобразени с характера на подкрепените дейности и приложимите за разпоредби от правото на ЕС, регулиращи наличието на помощ за съответния вид дейности.

Най-общо предоставеното финансиране може да се използва от крайните получатели за финансиране на дейности, посочени в Програмата за морско дело и рибарство.

Предоставянето на подкрепа чрез финансови инструменти по настоящата Инвестиционна стратегия е съобразено с разпоредбите на чл. 8(2) от Регламент (ЕС) № 508/2014, съгласно които членове 107, 108 и 109 от ДФЕС не се прилагат по отношение на плащания, предоставени от държавите членки.

⁵ МФИ следва да бъде в съответствие с изискванията, упоменати в Делегиран регламент (ЕС) № 480/2014, член 7 (1) и (2) (включително че институцията следва да има разрешение да предоставя необходимите услуги, да докаже адекватна икономическа и финансова жизнеспособност и капацитет за прилагането на ФИ, да има ефикасна и ефективна система за вътрешен контрол, подходяща счетоводна система и да предостави съгласие да бъде одитирана от местните отговорни институции и тези на ниво ЕС и т.н.)

Регламентът за ЕФМДР (Регламент 508/2014) предвижда, че за дейностите, подпомагани от ЕФМДР⁶, правилата за държавна помощ не се прилагат за съфинансиране или допълнителни национални финанси.

Приложимите правила за държавни помощи, които могат да бъдат прилагани алтернативно или в комбинация съобразно особеностите на конкретните финансирани дейности и крайни получатели по финансовите инструменти в ПМДР, са както следва:

- Прилагане на разпоредбите на чл. 8, ал.2 от Регламент (ЕС) № 508/2014 и/ или
- Правилата за минимална помощ и/ или
- Друга категория помощ, приложимостта на която е установена в резултат от пазарните консултации.

Отговорности на организациите, прилагащи ФИ

Организациите, прилагащи ФИ, следва да осигурят съответствие с приложимото законодателство, вкл. относно държавните помощи. От своя страна, крайните получатели също са длъжни да съблюдават и спазват приложимите правила за държавни помощи.

ФМФИБ е отговорен за структурирането и прилагането на ФИ в съответствие с приложимото законодателство за държавни помощи. При вариант чрез избор на ФП, той следва да оценява подадените към него заявления за заеми и условията на заемите, договорени с крайните получатели, с цел предотвратяване предоставянето на несъвместима помощ. Този механизъм следва да се уреди чрез Оперативните споразумения и да съблюдава допустимите условия за отделните заеми, дефинирани в приложимия режим за държавна помощ.

4. Финансови продукти

Изборът на финансов продукт е осъществен въз основа на наблюдаваните неоптимални инвестиционни ситуации и инвестиционните нужди, и като най-подходящи финансови продукти, с оглед спецификата на сектора са очертани:

Финансов инструмент, осигуряващ гаранции по допустими кредити

и

Финансов инструмент, включващ финансиране чрез заем с поделяне на риска с две възможности:

- Кредити за съфинансиране на проекти по ПМДР, ползващи БФП.
- Самостоятелни заеми (т.е. без съфинансиране от безвъзмездни средства).

Препоръчителният размер на финансирането на инструмента със средства по ПМДР 2014-2020 е в размер на 16 млн. лв, но поради оставащия ограничен срок за прилагане до края на програмния период за финансови инструменти по ПМДР се предвижда да бъдат алокирани индикативно 5,4 млн. лева. Добрата капитализация на ФИ е от съществено значение за

⁶ Чл. 8(2)от Регламент 508/2014

привличане на интереса на финансовите посредници, но и за ограничаване на риска от изкривяване на пазара.

Възможно е да се осъществи комбинирано изпълнение на ФИ по ПРСР и ФИ по ПМДР с оглед повишаване на интереса на финансовите посредници към този тип интервенции и минимизиране на разходите за такси и разходи за управление. При реализиране на общ финансов инструмент следва да се осигури отделно отчитане на операциите и финансовите потоци по съответната програма, при спазване на специфичните изисквания по всяка от тях. Посочените в таблици 6 и 7 разпределения на бюджета са индикативни и се допуска прехвърляне на средства между предвидените финансови продукти в съответствие с напредъка при изпълнение на финансовия инструмент и търсенето на финансовите продукти. В този случай посоченият по-долу ефект на лоста също ще се промени, въз основа на съответната алокация по всеки от финансовите продукти.

Основните характеристики на предвидените финансови продукти са изложени по-долу, като зададените стойности са индикативни.

Таблица 6: Характеристики на финансов продукт – гаранции

Гаранции покриващи загуби по заеми	
Цел	Целта на финансовия инструмент е да стимулира банковото кредитиране на крайни получатели по ПМДР чрез предоставяне на гаранция на финансовите посредници, с цел да се адресират проблеми, като липса на достъп до финансиране, липса на достатъчно обезпечение, високи лихви, висок риск при оценката на банките.
Допустими проекти	Проектите следва да бъдат устойчиви и финансово жизнеспособни. Гаранции се предоставят за обезпечаване на нови кредити на допустими крайни получатели по ПМДР, като се изключва рефинансиране на съществуващи заеми. Заемът обезпечен с гаранцията, следва да се изплаща с погасителен план, включително на периодични вноски за главница и лихва и/или еднократно на падеж (само за главницата при краткосрочни кредити).
Допустими КП	Предприятия, отговарящи на критериите по съответните подмерки на ПМДР
Индикативни параметри	До 80% от загубите по всеки заем включен в портфейла на финансовия посредник.
Условия на споделяне на риска	<ul style="list-style-type: none"> • При спазване на принципа <i>pari passu</i> • Цялото финансово предимство на публичния принос на програмата се прехвърля на допустимите КП чрез намаляване на начисления лихвен процент и/или

Гаранции покриващи загуби по заеми	
	<p>намаляване на обезпечението, изисквано от финансовата институция.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изчисляването на БЕБП се прилага по всеки заем, включен в портфейла. • Гаранционният период на финансовия инструмент се определя по начин, който гарантира, че приносът по програмата, се използва за гаранции по заеми, усвоени от крайни получатели не по-късно от 31 декември 2023 г.
Максимално гарантирано покритие	До 1млн. лв.
Типове инвестиции	Инвестиционен кредит и/или лизинг и/или за кредит за оборотни средства във връзка с реализиране на интервенции, попадащи в обхвата на ПМДР
Бюджет	2,4 млн. лева от ПМДР
Възнаграждение на финансовия посредник	Не се предвижда
Срок на кредита	От 1 до 10 години
Гратисен период	до 3 години за инвестиционните кредити и до 1 година за оборотни кредити
Очакван лостов ефект	<p>Мултипликаторът на гаранцията, финансиран от приноса на програмата, се определя, както следва:</p> <p>Мултипликатор = (1/процент на гаранцията)</p> <p>Ефект на лоста - минимум 1.25</p>
Индикативен размер на средства от ПМДР	2,4 млн. лева от ПМДР
Очакван общ ресурс на финансовия продукт (вкл. ефект на лоста)	3 млн. лв. при индикативен бюджет от 2,4 млн. лв.

Таблица 7: Характеристики на финансов продукт – заеми

Характеристики на финансовия продукт	Заеми
Цел	Целта на този финансов инструмент е да предостави заеми с ниски нива на лихвен процент на крайни получатели по ПМДР, с цел да се ограничат специфичните трудности, които те изпитват като затруднен достъп до финансиране, високи лихви и изискванията за обезпечение, предлагани от банките.
Описание	<p>1. Заеми, които ще бъдат предоставяни на допустими крайни получатели като съфинансиране към БФП</p> <p>2. Самостоятелни заеми</p>
Допустими проекти	<p>1. Проектите следва да бъдат устойчиви и финансово жизнеспособни.</p> <p>2. Проекти за инвестиции в дейности по мерките на ПМДР</p>
Допустими крайни получатели	<p>1. Предприятия, реализиращи допустими инвестиции по смисъла на ПМДР при финансовия продукт за самостоятелно финансиране на проекти по ПМДР.</p> <p>2. Бенефициенти на ПМДР, при финансовия продукт за заеми за съфинансиране на проекти, получили БФП от ПМДР</p>
Индикативни параметри	<ul style="list-style-type: none"> • до 50% от всеки кредит се финансират със средства от ПМДР при кредит за съфинансиране на бенефициент на проект, финансиран с БФП от ПМДР; • до 70% от всеки кредит се финансират със средства от ПМДР при самостоятелен кредит, отпускан по мерките на ПМДР.
Допустими разходи	Съобразно приложимите разпоредби на правото на ЕС и националното законодателство. Начинът на отчитане на ДДС на равнището на инвестициите, направени от крайните получатели, не се взема предвид при определяне на допустимостта на разходите във връзка с финансовия инструмент.
Условия на заемите	<p>Вид заеми: новоотпуснати инвестиционни заеми и заеми за оборотни средства;</p> <p>Максимален краен срок на заемите – 120 месеца за инвестиционните и 60 месеца за оборотните;</p> <p>Минимален краен срок на заемите – 12 месеца;</p> <p>Максимален размер на кредита: до 500 000 лв. за инвестиционни кредити; за оборотни кредити до 30% от общата инвестиция към съответния краен получател;</p>

Характеристики на финансовия продукт	Заеми
	<p>Гратисен период: до 3 г. за инвестиционните кредити и до 12 месеца за оборотните кредити</p> <p>Срок на усвояване: Периодът на предоставяне на подкрепа от финансовия инструмент се определя по начин, който да гарантира, че приносът на програмата, се използва за заеми, изплащани на крайните получатели не по-късно от 31 декември 2023 г.</p> <p>Изискуемо обезпечение: спрямо стандартните изисквания на финансовите посредници с приоритет на използване на активите придобивани със средства от отпуснатите кредити</p> <p>Лихва: 0% лихва за частта, финансирана с ресурс по ПМДР 2014-2020 и пазарни лихвени нива за частта от кредита, финансирана с ресурс от съфинансирането осигурено от финансовите посредници, определена в съответствие с ценовата политика на Финансовия посредник. Лихвеният процент по общия размер на кредита представлява средно-претеглената стойност от: ▪ лихвения процент по Финансирането от ПМДР – 0 % и ▪ лихвения процент по Съфинансирането. Продуктът предоставя до 70% споделяне на риска и кофинансиране, като целта е да се намали пазарния лихвен процент на кредитите с 50 - 70%.</p> <p>Валута: евро или лева.</p> <p>БЕБП: изчисляването на БЕБП се прилага по всеки заем, включен в портфейла.</p> <p>Такси и комисиони: Финансовият посредник не следва да начислява на Крайния получател такси, комисиони и други разходи, свързани с Финансирането от ФМФИБ, които се покриват от Възнаграждението за управление.</p> <p>ФП могат да начисляват пазарни лихви, такси и комисиони върху предоставеното Съфинансиране, в съответствие с обичайната си практика.</p> <p>Револвиращи кредити не са допустими.</p>
Бюджет (вкл. ЕФМДР и национално съфинансиране)	3 млн. лв. ⁷
Очакван лостов ефект	Очакваният ефект на лоста, осреднен за двата кредитни продукта, е в размер на най-малко 1.7

⁷ В посочената сума се включват и средствата за такси за управление

Характеристики на финансовия продукт	Заеми
Очакван общ ресурс на финансовия продукт (вкл. ефект на лоста)	5 142 850 ⁸ лв. при индикативен бюджет от 3 млн. лв.
Реинвестиране/рециклиране	Възможност за реинвестиране на възстановени средства от крайни получатели на кредити от ФИ по ПМДР 2014-2020;

5. Важни изисквания и условия за успешното прилагане на ФИ

Основните изисквания и условия за успешното прилагане на ФИ в сектор „Рибарство“ са следните:

- **От водещо значение за успешната реализация на инструментите е наличието на максимална гъвкавост** при определяне на условията на прилагане, включително: да се проведе пазарен тест, който да потвърди необходимостта от прилагането на двата вида финансови инструменти (гаранционен и заеми със споделяне на риска); възможност за пренасочване на средства от единия към другия вид финансов инструмент, в зависимост от напредъка в изпълнението им; гъвкавост по отношение на срокове и санкции за неизпълнение и др.
- **Важно е инструментите да бъдат добре капитализирани**, доколкото от една страна следва да предизвикат интереса на финансовите посредници, но от друга страна следва да се разпределят на достатъчно на брой посредници с оглед да бъде минимизиран риска от изкривяване на пазара.
- **Следва да се потърсят допълнителни източници за финансиране** на инструментите с цел постигане на мащаб на инвестициите, позволяващ ефективното структуриране и управление на финансовия инструмент. Допълнителен ресурс би могъл да се привлече от освободени средства по гаранционната схема действаща през програмен период 2007-2013. При привличане на допълнителен ресурс, важно е разходите по него да бъдат минимизирани с оглед запазване на атрактивността на инструмента. Поemanето на първостепенния риск за сметка на ресурса от програмата ще позволи съществено намаляване на разходите по привлечения частен ресурс.
- В допълнение през новия програмен период, за част от мерките по програмата, предприятия, които не са малки и средни ще могат да ползват подкрепа единствено посредством ФИ. Поради спецификата на сектора в него преобладават микро и малки предприятия, като по-големите са концентрирани в частта с преработката на риба и рибни продукти.
- Следва да се отчита, че използването на ФИ е единствения възможен избор при някои инвестиции и да се създават условия за финансиране на такъв тип инвестиции.

6. Източници на съинвестиране и съфинансиране

На ниво ФИ финансирането може да бъде предоставено от страна на избраните финансови посредници, изразяващо се в инвестиране на частно съфинансиране за допустими крайни получатели, в допълнение към ресурса на ПМДР 2014-2020. За предложените финансови

⁸ Очакваният общ ресурс на финансовия продукт може да бъде преизчислен при различно съотношение на средствата между отделните финансови продукти и във връзка с разходването на част от средствата по ПМДР за такси за управление на ФИ

продукти съфинансирането от страна на посредника е в размер на 30% при самостоятелните кредити и 50% - при заемите със съфинансиране в комбинация с БФП от ПМДР 2014-2020.

На ниво крайни получатели по-високият процент на финансиране за самостоятелни заеми цели да направи инструмента по-атрактивен и да осигури по-голяма подкрепа за предприятия, които не ползват безвъзмездно финансиране по ПМДР.

Съгласно приложимите правила допълнителни източници на съинвестиране и съфинансиране могат да се предоставят на следните нива:

- На ниво ФМФИБ;
- На ниво финансов инструмент;
- На ниво допустими инвестиционни проекти/ крайни получатели.

Финансиране на ниво ФМФИБ

Предвид обхвата на финансовия инструмент по ПМДР не се очаква интерес от страна на МФИ или други финансови институции, желаещи да предоставят финансиране за ФИ по ПМДР на ниво ФМФИБ.

Финансиране на ниво ФИ

Финансирането на ниво ФИ ще бъде предоставено от страна на избраните финансови посредници, което ще бъде осигурено чрез подходящи механизми в процеса на процедурата за избор на финансови посредници. Съфинансирането ще се предоставя при спазване на принципа *pari passu* при инвестирането на частно съфинансиране и средства от ПМДР 2014-2020 за допустими крайни получатели.

Финансиране на ниво проекти/ крайни получатели (съфинансиране)

В зависимост от наличието на жизнеспособни проекти допълнителни частни инвестиции (включително съфинансиране от други финансови източници или от самия КП) могат да бъдат привлечени на ниво проекти, изпълнявани от КП. В този случай, следва да се подчертае, че съфинансирането от страна на самия КП не се взема предвид при изчисляване на действителния ефект на лоста, съгласно посоченото в следващия раздел.

Предложеният индикативен размер финансиране от ПМДР и очакваното допълнително съфинансиране по финансовите инструменти, представени в настоящия документ е посочен в таблицата по-долу.

Таблица 8: Предвиден финансов продукт

Вид на финансовия инструмент	Средства от ПМДР (млн. лв.)	% на финансиране от ПМДР	Реализиран портфейл за крайни получатели по ПМДР (млн. лв.)
Гаранционен финансов продукт	2 402 292,44	80%	3 002 865,55

Кредит за съфинансиране на проекти, подкрепени с БФП по ПМДР	1 500 000	50%	3 000 000
Кредит за реализация на инвестиция по ПМДР без комбинация с БФП	1 500 000	70%	2 142 850
Общо	5 402 292,44		8 145 715,55

Посоченото разпределение на средствата от 5 402 292,44 лв. от ПМДР между отделните финансови продукти е индикативно и може да бъде коригирано в хода на изпълнение на финансовите инструменти в рамките на общата алокация. Реализираният портфейл за крайни получатели по финансови продукти може да бъде преизчислен при различно съотношение на средствата между отделните финансови продукти и във връзка с разходването на част от средствата по ПМДР за такси за управление на ФИ.

7. Лостов ефект на заемния продукт

Стойностите на ефекта на лоста са изчислени, съобразно механизма посочен в Насоките на ЕК 9 по чл.46 за отчитането на финансовите инструменти и във връзка с чл.37 (2), б. „в“, лостов ефект. В тази връзка следва да се има предвид, че представените стойности на ефект на лоста и средства, които ще бъдат предоставени на крайни получатели са индикативни и могат да претърпят промени в зависимост от размера на средствата разходвани за такси и разходи за управление. Всички изчисления на очакваните нива на лостовия ефект, представени са извършени на базата на методологията, посочена в Насоките на ЕК и при използване на следната формула:

$$\text{Лостов ефект} = \frac{\text{Общ размер на очакваното финансиране на допустими КП под формата на заеми и гарантирани заеми}}{\text{Средства по ЕФМДР, договорени за ФИ}}$$

Където:

Общият размер на очакваното финансиране на допустими КП под формата на заеми и гарантирани заеми е прогноза за общия размер на средствата, които се очаква да достигнат до КП, които отговарят на условията за подпомагане по финансовия инструмент и са мобилизирани от финансовия инструмент.

Тази прогноза е равна на общия обем на финансиране, който се очаква да бъде предоставен на КП от финансовия инструмент и е определена като сума от:

(1) средствата от ЕФМДР по ПМДР за финансовия инструмент;

⁹ Guidance for Member States on Article 46 - reporting on financial instruments and on Article 37(2)(c) - leverage effect

- (2) средствата от национално съфинансиране по ПМДР за финансовия инструмент;
 - (3) съфинансиране, предоставено от финансови посредници
 - (4) принос на други инвеститори;
 - (5) лихви и други приходи, които се очаква да бъдат генерирани от съкровищно управлението (член 43 от Регламент 1303/2013 г.)
- При изчисляване на лостовия ефект, участието на крайните получатели със собствен ресурс за реализиране на инвестициите не се включва, както и инвестиционните цикли след първото усвояване на ресурса по програмата.

8. Показатели

В сътрудничество с финансовите посредници, Фонд мениджърът ще създаде система за наблюдение и оценка на ФИ. Тази система следва да включва:

- Процедури за мониторинг в хода на изпълнение на инструментите;
- Показатели за социално-икономическите ползи от проектите, финансирани с ФИ;
- Показатели за изпълнение;
- Показатели за финансово наблюдение.

Очакваните резултати по тези показатели ще бъдат оценявани и могат да бъдат приложени корекционни мерки според степента на несъответствие с целите. За да се предотврати необходимостта от подобни действия, оценките следва да се използват за преоценяване и въвеждане на промени във всички съществуващи ФИ. В този процес показателите могат да бъдат изменени и може да се направи преоценка и повторен избор на финансовите посредници.

За всеки от предлаганите ФИ са определени следните показатели:

- 1) Показатели за изпълнение: те могат да бъдат дефинирани като показатели, измерващи оперативната ефикасност на изпълнението на ФИ;
- 2) Показатели за резултат: тези показатели трябва да могат ясно да се тълкуват, да са статистически потвърдени и пряко свързани с конкретните цели на ИП или областта на интервенция, за която е предназначен ФИ.

ИС препоръчва консервативен подход към определяне на целевите стойности на показателите, както следва:

- Съгласно етапните цели, изложени в таблица 5, първите проекти се очаква да бъдат финансирани през 2020 г.- 2021 г.
- Целевите стойности към 31.12.2023 г. са определени на базата на приноса на ФИ към общите цели на ПМДР.

За ПМДР са идентифицирани следните показатели:

Таблица 9: Показатели за ФИ

Вид показател	Показател	Целева стойност (2023 г.)	Източник на данните	Бележки
Финансов показател	Общ размер на допустими разходи по ПМДР	5 402 292,44 лв.	Годишен доклад	Предвидената цел е равна на общия размер на средствата от ПМДР, отредени за финансови инструменти
Показател за изпълнение	Общо инвестиции (публични + частни)	8 145 715,55 ¹⁰ лв.	Годишен доклад	
Показател за изпълнение	Лостов ефект (привлечено съфинансиране)	1.51	годишен доклад	Възможно е да се наложи определената цел да бъде преразгледана, след като финансовите продукти бъдат пуснати на пазара, тъй като те се влияят от пазарните промени и избраните финансови посредници.
Показател за изпълнение	Общ брой предприятия/ крайни получатели	16 ¹¹	годишен доклад	

9. Комбинация с безвъзмездна финансова помощ

Съгласно чл. 37 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 по принцип са допустими следните форми на комбинация на ФИ с БФП:

- Комбинация на ФИ с БФП, субсидии, свързани с лихвените проценти и субсидии за гаранционни такси в една операция (чл. 37(7)); и
- Комбинация на ФИ с подкрепа от ЕСИФ от друг приоритет или програма, съфинансирана със средства от ЕСИФ или друг инструмент, подкрепен от ЕС в две отделни операции (чл. 37(8)(9)).

¹⁰ Общият размер на инвестициите може да бъде преизчислен при различно съотношение на средствата между отделните финансови продукти и във връзка с разходването на част от средствата по ПМДР за такси за управление на ФИ.

¹¹ Посоченият прогнозен брой е изчислен при индикативен среден размер на заема от 500 000 лв. Посочената стойност следва да бъде преосмислена при предоставяне на кредити с по-висок или по-нисък среден размер на заема.

Комбинация между ФИ и БФП за техническа подкрепа в една операция

Към настоящия момент Предварителната оценка за ФИ по ПМДР 2014-2020 не е идентифицирала необходимост от прилагане на техническа подкрепа (ТП) по смисъла на чл.5 от Делегиран регламент 480/2014 г. и чл.37, ал.7 от Регламент 1303/2013 г. и в тази връзка **настоящата ИС не предвижда комбинация на ФИ с безвъзмездна финансова помощ в една операция.**

Комбинация между ФИ и безвъзмездна финансова помощ за финансиране на инвестиционен проект, като отделни операции

Съгласно чл. 37(8)(9) на Регламент (ЕС) № 1303/2013 подкрепа чрез ФИ и безвъзмездна финансова помощ могат да бъдат комбинирани като отделни операции, за да финансират инвестиционен проект на един и същ краен получател.

Когато ФИ и безвъзмездната финансова помощ се комбинират с цел финансиране на една и съща инвестиция, е важно да се осигури, че двата потока от средства представляват две отделни операции с различни допустими разходи. Следва също така да се осигури, че приложимото законодателство за държавни помощи е взето предвид и че съответните правила са спазени.

Безвъзмездните средства не се използват за възстановяване на финансова подкрепа, получена от финансови инструменти. Финансовите инструменти не се използват за предварително финансиране на безвъзмездна финансова помощ

В контекста на ФИ по ПМДР този вид комбинирано финансиране ще се прилага при финансовия продукт за заеми за съфинансиране на бенефициенти на проекти по ПМДР (покритието с ресурс от ПМДР е максимум до 50% от размера на кредита), както и при гаранционните схеми.

Следва да има ясно разграничение на разходите, финансирани от ФИ и от БФП по ПМДР 2014-2020. Комбинирането се осъществява при следване на ясно разграничение между допустимите дейности и разходи по двата типа подкрепа, включително по отношение на ДДС. Начинът на отчитане на данък върху добавената стойност на равнището на инвестициите, направени от крайните получатели, не се взема предвид при определяне на допустимостта на разходите във връзка с финансовия инструмент. Въпреки това, когато финансовите инструменти се съчетават с безвъзмездна финансова помощ, по отношение на безвъзмездната финансова помощ се прилагат разпоредбите на чл. 26, ал. 1, т. 3 от ПМС 189/2016.

Комбинация от БФП и финансиране от ФИ или друг източник може да обхваща един и същ разход/ актив, при условие че сумата от всички форми на комбинирана подкрепа не надхвърля общия му размер.

Приложение I

Основни видове финансови инструменти, финансирани от бюджета на ЕС

Заеми	Гаранции
Споразумение, което задължава заемодателя да	Писмен ангажимент за поемане на отговорност по

<p>предостави на заемополучателя договорена парична сума за определен срок и съгласно което заемополучателят се задължава да изплати тази сума в рамките на договорения срок. Финансовият инструмент е полезен с това, че може да предостави заем в случаите, когато банките не са склонни да отпускат заеми при приемливи за заемополучателя условия. Те могат да предложат по-ниски лихвени проценти, по-дълги срокове за погасяване или имат по-ниски изисквания за обезпечение</p>	<p>отношение на пълния размер или на част от дълг или задължение на дадена трета страна или по отношение на успешното изпълнение от тази трета страна на нейните задължения, в случай на събитие, което води до активиране на гаранцията, като например неизпълнение на задълженията за плащане по заем*. Обикновено гаранциите покриват финансови операции като например заеми.</p>
<p>Дялово участие</p> <p>Предоставяне на капитал на дадено дружество, инвестиран пряко или непряко в замяна на придобиването на пълна или частична собственост в това дружество, като инвеститорът на капитал може да упражнява известен управленски контрол върху дружеството и да участва в разпределението на печалбата му. Финансовата възвръщаемост зависи от растежа и рентабилността на предприятието. Тя се формира от дивиденди и от продажбата на акции на друг инвеститор („излизане“) или от публична емисия на нови акции.</p>	<p>Квазидялово участие</p> <p>Вид финансиране, което се класифицира между дялово участие и дълг, имащо по-висок риск от първостепенния дълг и по-нисък риск от собствения капитал. Квазикапиталовите инвестиции могат да бъдат структурирани като дълг, обикновено несекюритизиран и подчинен, а в някои случаи конвертируем в капитал, или като привилегирован капитал. Профилът „риск-възвръщаемост“ обикновено попада между дълга и собствения капитал в капиталовата структура на предприятието.</p>

Европейска комисия (2015 г.). Насоки за държавите членки относно финансовите инструменти — Речник
Източник: Европейска комисия, ЕИБ, Компас за финансови инструменти — продукти, представляващи финансови инструменти. Заеми, гаранции, дялово участие и квазидялово участие, стр. 3

Как функционира системата на практика?

Източник: Европейска комисия, ЕИБ, Компас за финансови инструменти — продукти, представляващи финансови инструменти. Заеми, гаранции, дялово участие и квазидялово участие, стр. 14